



Handläggare
Hanna Karlsson
Socialkontorets stab
Verksamhetsstrateg
08-52304244
hanna.karlsson@sodertalje.se

Diarienummer
KS 25/134
Fi2025/00415

Yttrande över betänkandet "Kommunal anslutning till Utbetalningsmyndighetens verksamhet" (SOU 2025:20)

Södertälje kommun har tagit emot betänkandet "Kommunal anslutning till Utbetalningsmyndighetens verksamhet" (SOU 2025:20). Södertälje kommun är positiv till utredningens ansats, att stärka kommunernas förmåga att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar.

Södertälje kommun har länge efterfrågat mer stöd från staten i arbetet med att bekämpa välfärdsbrottslighet. En kommunal anslutning till Utbetalningsmyndigheten är därmed ett välkommet verktyg. En viktig förutsättning för att lyckas är samverkan mellan staten och kommuner. Det finns mycket kvar att göra och att arbetet sker gemensamt mellan kommuner och staten är en viktig förutsättning för att lyckas. En kommunal anslutning till Utbetalningsmyndighetens verksamhet är ett verktyg bland flera i arbetet mot den organiserade välfärdsbrottsligheten. Södertälje kommun anser att nyttan av anslutning till Utbetalningsmyndigheten är större än den eventuella kostnaden, varför kommunen ställer sig bakom utredningens förslag i sin helhet. Det som behöver uppmärksammas är att en anslutning till Utbetalningsmyndighetens verksamhet i första hand kommer att verka för att upptäcka felaktiga utbetalningar. Kommuner behöver fortsätta sitt arbete på lokal nivå för att förebygga och förhindra att felaktiga utbetalningar sker.

Sammanfattning

Södertälje kommun är positiv till att kommuner ansluts till Utbetalningsmyndighetens verksamhet och föredrar en så omfattande anslutning som möjligt, enligt författningsförslag 1. De vidare utredningar som krävs, om de praktiska förutsättningarna för anslutning och om hur bidrag till enskilda huvudmän och privata utförare också ska omfattas av anslutningen önskar Södertälje kommun sker skyndsamt. Södertälje kommun ser anslutningen som ett viktigt verktyg bland flera för att arbeta mot felaktiga utbetalningar och bedömer att vinsterna av anslutningen kommer vara större än de eventuella kostnader en anslutning medför. För att fortsätta och öka trycket i arbetet för att åtgärda de felaktiga utbetalningarna, är ett centralt, statligt ansvar viktigt för att skapa bra förutsättningar för de rättsvårdande myndigheterna.

Övergripande synpunkter

12.3 Kommunal anslutning till systemet med transaktionskonto enligt författningsförslag 1

Södertälje kommun är positiv till utredningens förslag att ansluta kommunens utbetalningar till transaktionskonto för medborgargränssnitt och bankkontoregister. Att kommuner och staten använder ett gemensamt kontoregister medför fördelar både för den enskilde samt för stat och kommun.

För den enskilde underlättar funktionen genom att den enskilde vid ett tillfälle och på ett ställe registrerar sitt konto för en statlig eller kommunal utbetalning, vilket kan upplevas som en förenkling.

För staten och kommuner innebär funktionen en bättre möjlighet till kontroll av att rätt bidrag betalas ut till rätt mottagare. Möjligheten för enskilda att motta parallella bidrag till olika konton försvinner därmed. Att få kontroll över konton och säkerställa vilka andra utbetalningar en enskild mottar är ett behov Södertälje kommun har. Detta bedöms kunna tillgodoses genom författningsförslag 1.

12.3.2 En kommunal utbetalning föranleder inte registrering av ett transaktionskonto

Södertälje kommun ställer sig positiv till att utesluta funktionen med betalningsförmedling. Södertälje kommun vill behålla betalningsansvaret utifrån de praktiska förutsättningarna och det kommunala självstyret.

12.4 Kommunal anslutning till verksamheten dataanalys och granskning enligt författningsförslag 1 och 2

Södertälje kommun ställer sig positiv till att information som kommuner och stat lämnar till Utbetalningsmyndigheten granskas och analyseras. Idag agerar kommuner var för sig med begränsade datamängder vilket är resurskrävande och inte ger heltäckande bilder. Att kunna göra samlade analyser gynnar hela samhället.

Idag lägger kommunerna stora resurser på att utreda aktörers ekonomi exempelvis inom utförandet av personlig assistans. Att utbetalningsmyndigheten utför viss ekonomisk granskning och analys medför att kommuner kan fokusera på att utreda frågor om kvaliteten. Det läggs även resurser på att utfärda olika förfrågningar till andra myndigheter, vilket anslutningen skulle minska behovet av.

Kommunens resurser kan alltså omfördelas ifrån utredningar om ekonomi till att åtgärda felaktiga utbetalningar. Men för att åtgärder ska kunna få verkan behöver även de rättsvårdande myndigheterna ha resurser att utreda och agera. De få ärenden som idag anmäls till polisen blir i stor utsträckning nedlagda. Förhoppningen är att Utbetalningsmyndigheten även bidrar till att polisens utredningar kan gå framåt och leda till åtal i större utsträckning än idag.

Betydelsen av samverkan mellan myndigheter för att förhindra välfärdsbrottslighet är stor för att inte urholka välfärdssystemet och hota demokratin. Genom anslutningen kan välfärdssystemet vinna samhällets förtroende och kommuners och statens resurser kan användas mer ändamålsenligt och effektivt.

14. Uppgiftsskyldigheter och underrättelseskyldigheter

De uppgifter som ska delas mellan kommuner och staten behöver hanteras på ett säkert sätt och en organisation för detta behöver utvecklas. Inom varje kommun råder normalt sekretess enligt OSL mellan kommunens nämnder för vissa typer av uppgifter. Hur informationen som Utbetalningsmyndigheten lämnar till kommunen ska kunna lämnas på ett sätt som lever upp till OSL önskar Södertälje kommun utreds vidare.

14.7 Återkoppling på underrättelser

Södertälje kommun är positiv till att det ska regleras i lag en skyldighet för kommuner att lämna uppgifter om åtgärder på begäran av Utbetalningsmyndigheten. Bedömningen är att Utbetalningsmyndigheten får en bättre bild vid exempelvis felaktiga utbetalningar vid flera olika myndigheter om en återkoppling ges. Det är därför bra att återkopplingen lämnas på begäran och inte vid alla signaler Utbetalningsmyndigheten lämnar.

14.8 Medskick vid en anslutning av utbetalningar till enskilda huvudmän och privata utförare

För att kunna förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar är det viktigt att alla kommunens utbetalningar ska anslutas till Utbetalningsmyndighetens verksamhet. Det innefattar även de utbetalningar som utgår till enskilda huvudmän och privata utförare. Om Utbetalningsmyndigheten ska utgöra det verktyg det är tänkt är det viktigt att även dessa utbetalningar omfattas.

Södertälje kommun upptäcker allt fler oseriösa aktörer inom exempelvis HVB-verksamhet för både barn, unga och vuxna. De oseriösa aktörerna dras till de områden där ekonomiska intressen finns och risken för att upptäckas är låg. Den organiserade brottsligheten har identifierat denna typ av verksamhet som lönsam och det är hit de stora pengarna riskerar att hamna fel. Detta innebär risker både för de enskilda som utsätts för de oseriösa aktörerna och för kommunen i stort. Alla välfärdssystemets delar är viktiga för att upprätthålla medborgarnas förtroende och vilja att bidra, men de felaktiga utbetalningarna till enskilda huvudmän och privata aktörer är mycket dyra och hotar välfärdssamhällets grund. Att enskilda missbrukar välfärdssamhället är allvarligt, men särskilt allvarligt är det att företag missbrukar välfärden till organiserad brottslighet då detta hotar demokratiska värden och utsätter enskilda för risker.

Södertälje kommun skickar därför med en önskan om att utredningen om anslutningen för utbetalningar till privata utförare och enskilda huvudmän sker skyndsamt.

Konsekvenser

18.6.4 Konsekvenser för kommuner och regioner inklusive uppskattade kostnader

Södertälje kommun anser att det praktiska genomförandet behöver utredas mer. En utmaning som Södertälje kommun ser, vilket utredningen också påpekar, är vilka tekniska lösningar som kommer att krävas.

Kommuner behöver ta fram tekniska lösningar och en organisation för att skicka information till utbetalningsmyndigheten och för att integrera med bankkontoregistret. Det behövs också arbetssätt och organisation för att hantera de underrättelser som kommuner mottar. Vilka resurser detta kan komma att ta i anspråk framgår inte i utredningen. Detta behöver därför fortsatt utredas. Södertälje kommun anser att trots att det i dagsläget är ovisst vilka resurser som kommer att behövas är en anslutning av kommuner till Utbetalningsmyndigheten motiverad.

Södertälje kommun anser att kommunerna ska kompenseras med full kostnadstäckning för de kostnader som anslutningen till myndigheten medför.

En kommunal anslutning till Utbetalningsmyndigheten innebär inte lösningen på alla de problem som finns gällande felaktiga utbetalningar. Kommuner behöver fortsätta sitt arbete i huvudsak på lokal nivå för att förebygga oegentligheter och agera tidigare för att förhindra att felaktiga utbetalningar sker.

Boel Godner
Kommunstyrelsens ordförande